Euroopan parlamentti
2019-2024

Talous- ja raha-asioiden valiokunta

2023/2063(INI)

4.12.2023

MIETINTÖLUONNOS

talouspolitiikan eurooppalaisesta ohjausjaksosta 2024
(2023/2063(INI))

Talous- ja raha-asioiden valiokunta

Esittelijä: René Repasi

Työjärjestyksen 57 artiklan mukaisesti yhteistyöhön osallistuvan valiokunnan valmistelija:
Margarida Marques, budjettivaliokunta

PR_INI

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 9

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

talouspolitiikan eurooppalaisesta ohjausjaksosta 2024
(2023/2063(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT), erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 136 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen (SEU) ja SEUT-sopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 1 kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa,

– ottaa huomioon SEU-sopimukseen ja SEUT-sopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 2 toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta,

– ottaa huomioon sopimuksen talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta,

– ottaa huomioon ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen nojalla hyväksytyn Pariisin sopimuksen ja kestävän kehityksen tavoitteet,

– ottaa huomioon jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista 8. marraskuuta 2011 annetun neuvoston direktiivin 2011/85/EU[1],

– ottaa huomioon liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1467/97 muuttamisesta 8. marraskuuta 2011 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1177/2011[2],

– ottaa huomioon julkisen talouden valvonnan tehokkaasta täytäntöönpanosta euroalueella 16. marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1173/2011[3],

– ottaa huomioon täytäntöönpanotoimista liiallisen makrotalouden epätasapainon korjaamiseksi euroalueella 16. marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1174/2011[4],

– ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja koordinoinnin tehostamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 muuttamisesta 16. marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1175/2011[5],

[1] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 41.
[2] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 33.
[3] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 1.
[4] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 8.
[5] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 12.

– ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16. marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[6],

– ottaa huomioon rahoitusvakautensa osalta vakavissa vaikeuksissa olevien tai vakavien vaikeuksien uhasta kärsivien euroalueen jäsenvaltioiden talouden ja julkisen talouden valvonnan tiukentamisesta 21. toukokuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 472/2013[7],

– ottaa huomioon alustavien talousarviosuunnitelmien seurantaa ja arviointia sekä euroalueen jäsenvaltioiden liiallisen alijäämän tilanteen korjaamisen varmistamista koskevista yhteisistä säännöksistä 21. toukokuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 473/2013[8],

– ottaa huomioon elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta 12. helmikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241[9],

– ottaa huomioon 4. maaliskuuta 2021 annetun komission tiedonannon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevasta toimintasuunnitelmasta (COM(2021)0102),

– ottaa huomioon neuvoston, komission, parlamentin ja työmarkkinaosapuolten 7. toukokuuta 2021 antaman Porton sosiaalisen sitoumuksen,

– ottaa huomioon 28. kesäkuuta 2023 annetun Euroopan finanssipoliittisen komitean arvion euroalueelle sopivasta finanssipolitiikan virityksestä vuonna 2024,

– ottaa huomioon 4. lokakuuta 2023 julkistetun Euroopan finanssipoliittisen komitean vuosikertomuksen,

– ottaa huomioon 9. marraskuuta 2022 annetun komission tiedonannon linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi (COM(2022)0583),

– ottaa huomioon komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talouspolitiikan tuloksellisesta koordinoinnista ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (COM(2023)0240),

– ottaa huomioon komission ehdotuksen neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta (COM(2023)0241),

– ottaa huomioon komission ehdotuksen neuvoston direktiiviksi jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta (COM(2023)0242),

[6] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.
[7] EUVL L 140, 27.5.2013, s. 1.
[8] EUVL L 140, 27.5.2013, s. 11.
[9] EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17.

– ottaa huomioon 6. lokakuuta 2023 annetun Granadan julistuksen,

– ottaa huomioon 21. marraskuuta 2023 annetun komission tiedonannon ”Vuotuinen selvitys kestävästä kasvusta 2024” (COM(2023)0901),

– ottaa huomioon 21. marraskuuta 2022 annetun komission kertomuksen varoitusmekanismista – vuosi 2024 (COM(2023)0902) ja 21. marraskuuta 2022 annetun komission suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta (COM(2023)0903),

– ottaa huomioon 21. marraskuuta 2022 annetun ehdotuksen komission ja neuvoston yhteiseksi työllisyysraportiksi (COM(2023)0904),

– ottaa huomioon 15. marraskuuta 2023 julkistetun komission syksyn 2023 talousennusteen,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,

– ottaa huomioon budjettivaliokunnan lausunnon,

– ottaa huomioon talous- ja raha-asioiden valiokunnan mietinnön (A9-0000/2022),

A. ottaa huomioon, että komission syksyn 2023 ennusteen mukaan BKT:n kasvun odotetaan vuonna 2023 olevan 0,6 prosenttia sekä EU:ssa että euroalueella ja kohoavan vuonna 2024 EU:ssa 1,3 prosenttiin ja euroalueella 1,2 prosenttiin;

B. ottaa huomioon, että EU:n työmarkkinakehitys on jatkunut vahvana vuoden 2023 alkupuoliskolla talouskasvun hidastumisesta huolimatta, mutta komission syksyn 2023 ennusteen mukaan joidenkin alojen ja ammattien työvoimapula on edelleen akuutti; ottaa huomioon, että työttömyys oli ennätysalhaisella tasolla koko EU:ssa, mutta jäsenvaltioiden välillä on eroja;

C. ottaa huomioon, että komission syksyn 2023 ennusteen mukaan inflaatio on EU:ssa 6,5 prosenttia ja euroalueella 5,6 prosenttia vuonna 2023 ja sen odotetaan laskevan EU:ssa 3,5 prosenttiin ja euroalueella 3,2 prosenttiin vuonna 2024;

D. ottaa huomioon, että julkisen talouden velkasuhteen odotetaan laskevan 83,1 prosenttiin EU:ssa ja 90,4 prosenttiin euroalueella; ottaa huomioon, että velkasuhteen odotetaan supistuvan hieman EU:ssa noin 82,7 prosenttiin vuonna 2024 ja 82,5 prosenttiin vuonna 2025;

E. ottaa huomioon, että nopeiden, päättäväisten ja koordinoitujen politiikkatoimien ansiosta EU:n talous pystyi elpymään, minkä lisäksi pystyttiin puuttumaan covid-19-pandemian ja Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan sosioekonomisiin seurauksiin ja selviytymään sen seurauksena puhjenneesta energiakriisistä, talouden hidastumisesta vuonna 2023 sekä suurten riskien ja epävarmuuden ajasta, johon on vaikuttanut myös Lähi-idän tilanne;

F. ottaa huomioon, että EU:n rahoitus on osoittautunut keskeiseksi välineeksi makrotalouden vakauttamisessa EU:n tasolla ja sen sisäisen ja ulkoisen

selviytymiskyvyn parantamisessa kriisiaikoina, ja lisäksi sillä on tuettu jäsenvaltioita niiden tehdessä tarvittavia investointeja EU:n painopisteisiin, jotta voidaan vastata nykyisiin ja tuleviin haasteisiin;

EU:n talousnäkymät

1. on huolissaan EU:n talouden heikosta kasvusta; panee merkille energian hintojen ja inflaation jatkuvan vaikutuksen kotitalouksien ostovoimaan ja EU:n yritysten suorituskykyyn;

2. panee merkille Euroopan keskuspankin (EKP) pyrkimykset hidastaa inflaatiovauhtia euroalueella; katsoo, että korkojen nostamisella puututaan vain osittain inflaation kiihtymisen syihin ja että tarvitaan asianmukaisia ja koordinoituja finanssi-, rakenne- ja -sääntelypoliittisia toimia ja uudistuksia, joilla täydennetään EKP:n rahapoliittisia toimia;

3. korostaa, että julkisten ja yksityisten investointien puute tietyissä jäsenvaltioissa haittaa kestävän kasvun mahdollisuuksia; korostaa, että nämä investoinnit ovat ratkaisevan tärkeitä EU:n kyvylle selviytyä nykyisistä haasteista ja parantaa sen häiriönsietokykyä ja kilpailukykyä tulevissa haasteissa;

Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso ja elpymis- ja palautumistukiväline

4. muistuttaa, että eurooppalainen ohjausjakso on vakiintunut kehys budjetti-, talous-, sosiaali- ja työllisyyspolitiikkojen, mukaan lukien Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari, koordinoinnille kaikkialla unionissa perussopimusten mukaisesti, ja näin turvataan unionin makrotaloudellinen vakaus ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus;

5. on huolissaan eurooppalaisen ohjausjakson sosiaalisen ulottuvuuden heikkenemisestä, joka johtuu maakohtaisten suositusten oma-aloitteisesta rajoittamisesta kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanoon, ja sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun perustuvien maakohtaisten sosiaalisten suositusten vähenemisestä; kehottaa komissiota kytkemään maakohtaiset suositukset tiiviimmin maakohtaisiin raportteihin;

6. on samaa mieltä siitä, että vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa on keskityttävä rajalliseen joukkoon haasteita; korostaa, että maakohtaisilla suosituksilla on myös parannettava kilpailukykyä, edistettävä vihreää ja digitaalista siirtymää ja varmistettava sosiaalinen oikeudenmukaisuus; korostaa, että maakohtaisissa suosituksissa on otettava huomioon sosiaaliset haavoittuvuudet;

7. on huolissaan siitä, että elpymis- ja palautumistukivälineen tulosperusteinen rahoitus- ja tarkastusjärjestelmä tuottaa käytännössä liian vähän tuloksia ja aiheuttaa liikaa byrokratiaa; kehottaa lisäämään joustavuutta välitavoitteiden ja tavoitteiden mukauttamiseksi niin, että täytäntöönpanoprosessin aikana saadut kokemukset voidaan ottaa huomioon;

8. kannattaa EU:n koheesiopolitiikan ohjelmien yhdenmukaistamista elpymis- ja palautumistukivälineessä ja maakohtaisissa suosituksissa yksilöityjen investointitarpeiden kanssa; muistuttaa, että koheesiopolitiikka palvelee elpymis- ja

palautumistukivälinettä laajempia tavoitteita; kehottaa ottamaan sidosryhmät vastaavassa määrin mukaan kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien laatimiseen ja täytäntöönpanoon kuin koheesiopolitiikan ohjelmissa;

EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistus

9. katsoo, että EU:n finanssipoliittisia sääntöjä on uudistettava, ja suhtautuu myönteisesti komission ehdotuksiin;

10. korostaa, että uudistuksen on johdettava ohjausjärjestelmän yksinkertaistamiseen ja tehtävä siitä maakohtaisempi, vahvistettava sen täytäntöönpanokelpoisuutta sekä mahdollistettava se, että jäsenvaltiot pysyvät tekemään tarvittavat julkiset investoinnit talouksiensa vihreään ja digitaaliseen siirtymään vaarantamatta julkisen velan kestävyyttä;

11. pitää myönteisenä, että elpymis- ja palautumistukivälineen suunnittelussa tehdyistä valinnoista on otettu oppia siltä osin, mitä tulee kansallisten finanssi-, uudistus- ja investointisitoumusten kytkemiseen EU:n taloudellisiin kannustimiin, kuten avustuksiin ja lainoihin; pitää erittäin valitettavana, että toisin kuin elpymis- ja palautumistukivälineessä, talouden ohjausjärjestelmän uudistukseen ei sisälly kannustinmekanismeja, joilla tuettaisiin ja edistettäisiin tarvittavia kansallisia toimintapoliittisia uudistuksia ja investointeja; on huolissaan siitä, että joillakin jäsenvaltioilla ei ole taloudellisia valmiuksia rahoittaa oikeudenmukaista vihreää ja digitaalista siirtymää yksinään;

12. pitää valitettavana, että uudistusehdotuksissa ei puututa riittävästi makrotalouden epätasapainon ja finanssipoliittisten sääntöjen väliseen vuorovaikutukseen; korostaa, että EU:n rahoitusvakaus riippuu jäsenvaltioiden talouksien makrotaloudellisesta tasapainosta ja että tällaisen tasapainon palauttaminen voi edellyttää julkisia menoja;

13. toteaa, että liiallisia alijäämiä on vältettävä, ja kehottaa laatimaan objektiivisiin kriteereihin perustuvia yhteisiä sääntöjä tämän tavoitteen saavuttamiseksi; korostaa, että nämä säännöt eivät kuitenkaan saisi estää väliaikaisia poikkeamia nettomenouralta, kun niiden syynä ovat kohdennetut, perustellut ja strategisesti merkittävät investoinnit, joilla toteutetaan EU:n tavoitteita;

14. toteaa, että yksittäisten jäsenvaltioiden välillä on eroja niiden velan kestävyydessä ja niiden valmiuksissa vähentää velkaa pysyen samalla investointikykyisinä; korostaa siksi tarvetta sallia se, että jäsenvaltioilla on eroja velan vähentämisurissa;

15. pitää myönteisenä, että komissio neuvottelee jäsenvaltioiden kanssa yksilöllisistä finanssi- ja rakennepoliittisista suunnitelmista; korostaa, että tällaisen komission harkintavallan lisäämisen yhteydessä on lisättävä myös vastuuvelvollisuutta Euroopan parlamenttia kohtaan;

16. katsoo, että kansallisten parlamenttien tiiviimpi osallistuminen finanssi- ja rakennepoliittisten suunnitelmien sisällön määrittämiseen ja niistä äänestämiseen on merkityksellinen tapa lisätä kansallista sitoutumista näihin suunnitelmiin;

17. toteaa, että eurooppalaisen ohjausjakson osana käytävä taloudellinen vuoropuhelu tarjoaa hyödyllisen perustan vastuuvelvollisuudelle, mutta katsoo, että asianmukainen vastuuvelvollisuus voidaan saavuttaa vain, jos Euroopan parlamentilla on käytettävissään vastuuvelvollisuusvälineitä, joiden avulla se voi soveltaa eurooppalaisen ohjausjakson tuloksellisuutta koskevaan arvioonsa perustuvia seurauksia, kuten veto-oikeuksia tai mahdollisuutta asettaa komission jäsen henkilökohtaisesti vastuuseen;

°

° °

18. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

Talouspolitiikan eurooppalaisella ohjausjaksolla koordinoidaan vuosittain jäsenvaltioiden talous- ja finanssipolitiikkaa, ja sillä on laaja vaikutus sosiaalipolitiikkaan. Valiokunta-aloitteisessa mietinnössä talouspolitiikan eurooppalaisesta ohjausjaksosta 2024 ilmaistaan huoli heikosta talouskasvusta, korostetaan energian hintojen ja inflaation vaikutusta ostovoimaan ja tunnustetaan EU:n rooli talouden vakauttamisessa kriisien aikana. Esittelijä korostaa, että tarvitaan koordinoitua finanssi-, rakenne- ja sääntelypolitiikkaa sekä julkisia ja yksityisiä investointeja. Vuotuisen kestävän kasvun strategian 2024 työllisyys- ja sosiaalinäkökohdat ovat erityisen tärkeitä, kun otetaan huomioon epävarmuus, josta ovat osoituksena kiihtyvä inflaatio ja elinkustannusten nousu Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen vuoksi sekä covid-19-pandemian aiheuttamat jatkuvat sosiaaliset ja taloudelliset seuraukset ja Lähi-idän tilanne.

Mietinnössä tuodaan esiin huoli EU:n talouden heikosta kasvusta, joka johtuu energian hintojen ja inflaation jatkuvasta vaikutuksesta kotitalouksien ostovoimaan ja EU:n yritysten suorituskykyyn. EKP:n toimet inflaation torjumiseksi tunnustetaan, mutta samalla todetaan, että pelkkä korkojen nostaminen ei riitä: kriisien runteleman Euroopan tueksi tarvitaan koordinoitua finanssi-, rakenne- ja sääntelypolitiikkaa. Tekstissä painotetaan, että julkisten ja yksityisten investointien riittämättömyys tietyissä jäsenvaltioissa haittaa kestävää kasvua, ja korostetaan näiden investointien ratkaisevaa roolia EU:n häiriönsietokyvyn, vakauden ja kilpailukyvyn parantamisessa haasteiden keskellä.

Lisäksi esittelijä käsittelee eurooppalaiseen ohjausjaksoon sekä elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyviä kysymyksiä ja ehdottaa EU:n talouden ohjausjärjestelmään uudistuksia, kuten sen yksinkertaistamista, täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistamista sekä tukea vihreälle ja digitaaliselle siirtymälle. Esittelijä panee merkille elpymis- ja palautumistukivälineestä saatujen kokemusten hyödyntämisen mutta pitää valitettavana, ettei talouden ohjausjärjestelmän ehdotettuun uudistukseen sisälly vastaavia kannustinmekanismeja. Joidenkin jäsenvaltioiden taloudelliset valmiudet tarvittavan vihreän ja digitaalisen siirtymän rahoittamiseksi itsenäisesti herättävät huolta. Huolta aiheuttavat myös sosiaalisen ulottuvuuden heikkeneminen, joka johtuu maakohtaisten suositusten oma-aloitteisesta rajoittamisesta, ja siitä seurannut sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun perustuvien suositusten väheneminen. Esittelijä kannattaa vuoden 2024 maakohtaisten suositusten rajaamista tiettyihin tavoitteisiin painottaen kilpailukyvyn, vihreän ja digitaalisen siirtymän sekä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden parantamista niin, että sosiaaliset haavoittuvuudet otetaan huomioon. Huolta aiheuttavat myös elpymis- ja palautumistukivälineen tulosperusteisen järjestelmän tehottomuus ja byrokratia. Tämän vuoden ohjausjaksoa koskevassa mietinnössä kannatetaan EU:n koheesiopolitiikan yhdenmukaistamista elpymis- ja palautumistukivälineen ja maakohtaisten suositusten kanssa sekä kehotetaan mukauttamaan sidosryhmien osallistumista kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin vastaavanlaiseksi kuin koheesiopolitiikan ohjelmissa.

Esittelijä pitää valitettavana, että makrotalouden epätasapainon ja finanssipoliittisten sääntöjen väliseen vuorovaikutukseen ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota, ja korostaa, että asiaan on tärkeää puuttua EU:n rahoitusvakauden turvaamiseksi, mikä saattaa edellyttää julkisia menoja. Mietinnössä tunnustetaan, että julkisia menoja on rajoitettava liiallisten

alijäämien välttämiseksi, ja ehdotetaan puolueettomiin kriteereihin perustuvia rajoituksia siten, että tietyt välttämättömiin investointeihin varatut menot jätetään niiden ulkopuolelle.

Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineen tiukka tulosperusteinen rahoitus- ja tarkastusjärjestelmä herättää huolta, sillä sovittujen investointitavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan enemmän joustavuutta. Tämä on entistäkin tärkeämpää, jos koheesiopolitiikan ohjelmia yhdenmukaistetaan elpymis- ja palautumistukivälineen investointitarpeiden kanssa. EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudistuksella on ratkaiseva merkitys jäsenvaltioiden talous- ja budjettipolitiikan tulevassa kehityksessä. Vastaavasti merkityksellisiä ovat tarve lisätä vastuuvelvollisuutta, kansallisten parlamenttien osallistumista ja asianmukaisia välineitä, joiden avulla Euroopan parlamentti voi saattaa Euroopan komission vastuuseen eurooppalaisen ohjausjakson tuloksista.